
Linguopragmatic Analysis of Obsolete and Contemporary Slangisms in Young Adult Literature

Gulkhumor Yakhyoeva Shukhrat kizi

yakhyoeva15@gmail.com

Doctoral student,

Gulistan State pedagogical institute

Annotation *This article examines the diachronic dynamics of slang units in the Young Adult (YA) literary genre from a linguopragmatic perspective. The study aims to identify the semantic, functional, and pragmatic differences between obsolete and current slangisms based on English-language YA novels published between 2000–2010 and 2018–2024. The findings indicate that the process of slang obsolescence takes an average of 8–12 years, while contemporary slangisms form more rapidly under the influence of digital communication and social media, and likewise fall out of use faster. The article also reveals the time lag between slang stylization in YA literature and its actual occurrence in spoken discourse. Furthermore, the study examines the pragmatic functions of slang units in expressing intergenerational linguistic differences, constructing the social identity of young characters, and ensuring the authenticity of fictional dialogues. By comparing slang units used in YA works produced during different periods, the study identifies tendencies in their semantic renewal, expansion or narrowing of meaning, as well as changes in their pragmatic functions. Particular attention is paid to the influence of the contemporary digital environment, especially social media, messaging platforms, memes, and online communities, on youth vocabulary.*

Keywords *Young Adult literature, slang, linguopragmatics, diachrony, Generation Z, contemporary slang, language obsolescence, social media lexicon*

Young Adult asarlaridagi eskirgan va zamonaviy slengizmlarning lingvopragmatik tahlili

Yaxyoyeva Gulxumor Shuhrat qizi

yakhyoeva15@gmail.com

Doktorant,

Guliston davlat pedagogika instituti

Annotatsiya *Ushbu maqolada Young Adult (YA) adabiyoti janridagi sleng birliklarining diaxronik dinamikasi lingvopragmatik nuqtai nazardan tahlil qilinadi. Tadqiqot 2000–2010-yillar va 2018–2024-yillar oralig'ida nashr etilgan ingliz tilidagi YA asarlari misolida eskirgan («obsolete») va zamonaviy («current») slengizmlarning semantik, funktsional va pragmatik farqlarini aniqlashga qaratilgan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, sleng birliklarining «eskirish» jarayoni o'rtacha 8–12 yil davom etadi, zamonaviy slengizmlar esa raqamli kommunikatsiya va ijtimoiy tarmoqlar ta'sirida tezroq shakllanib, tezroq iste'moldan chiqmoqda. Maqola YA adabiyotidagi sleng stilizatsiyasi bilan haqiqiy og'zaki nutqdagi sleng o'rtasidagi vaqt lagini («time lag») ham ochib beradi. Shuningdek, tadqiqotda sleng birliklarining avlodlararo lingvistik tafovutlarni ifodalash, yosh qahramonlarning ijtimoiy identifikatsiyasini shakllantirish hamda badiiy dialoglarning autentikligini ta'minlashdagi pragmatik vazifalari yoritiladi. Turli davrlarda yaratilgan YA asarlaridagi sleng birliklarini qiyoslash orqali ularning semantik yangilanishi, ma'no kengayishi yoki torayishi*

hamda pragmatik funksiyalarining o'zgarish tendensiyalari aniqlanadi. Zamonaviy raqamli muhit, xususan, ijtimoiy tarmoqlar, messenjerlar, memlar va internet hamjamiyatlarining yoshlar leksikoniga ta'siri alohida e'tiborga olinadi.

Kalit so'zlar *Young Adult adabiyoti, sleng, lingvopragmatika, diaxroniya, Gen Z, zamonaviy sleng, tilning eskirishi, ijtimoiy tarmoq lug'ati*

Лингвопрагматический анализ устаревших и современных сленгизмов в литературе жанра Young Adult

Яхёева Гулхумор Шухрат кизи
yakhyoeva15@gmail.com
Докторант,
Гулистанский государственный
педагогический институт

Аннотация *В данной статье с лингвопрагматической точки зрения анализируется диахроническая динамика сленговых единиц в жанре литературы Young Adult (YA). Исследование направлено на выявление семантических, функциональных и прагматических различий между устаревшими и современными сленгизмами на материале англоязычных YA-произведений, изданных в 2000–2010-х и 2018–2024 годах. Результаты показывают, что процесс «устаревания» сленговой единицы занимает в среднем 8–12 лет, тогда как современные сленгизмы формируются быстрее под влиянием цифровой коммуникации и социальных сетей и быстрее выходят из употребления. Статья также раскрывает временной разрыв между стилизацией сленга в YA-литературе и его реальным устным бытованием. Кроме того, в исследовании рассматриваются прагматические функции сленговых единиц в выражении межпоколенческих лингвистических различий, формировании социальной идентичности молодых персонажей и обеспечении аутентичности художественных диалогов. Посредством сопоставления сленговых единиц в произведениях YA, созданных в разные периоды, выявляются тенденции их семантического обновления, расширения или сужения значения, а также изменения их прагматических функций.*

Ключевые слова *Литература Young Adult, сленг, лингвопрагматика, диахрония, поколение Z, современный сленг, устаревание языка, лексика социальных сетей.*

Kirish

So'nggi yigirma yil davomida Young Adult (YA) adabiyoti nafaqat bolalar va o'smirlar orasida ommalashgan janr sifatida, balki yosh avlod nutqining o'ziga xos «ko'zgusi» sifatida ham tilshunoslar e'tiborini tortmoqda. Mualliflar o'z asarlarida qahramonlar nutqini haqiqiy va ishonchli

ko'rsatish uchun davr sleng birliklaridan faol foydalanadilar, biroq bu jarayon tabiiy tarzda vaqt lagi (time lag) bilan kechadi: yozilgan matn nashr etilguncha o'rtacha 1–3 yil o'tadi, natijada kitobdagi sleng amaldagi og'zaki nutqdan biroz orqada qoladi. Sleng birliklarining hayot davri cheklangan bo'lib, ular ma'lum vaqt o'tgach "eskiradi", ya'ni faol muomaladan

chiqib, faqat ma'lum bir davrni belgilovchi «markerlar»ga aylanadi. Bu hodisa ayniqsa YA adabiyotida yaqqol namoyon bo'ladi: 2000-yillar boshida yozilgan asarlardagi sleng (masalan, *as if, da bomb, all that and a bag of chips*) bugungi o'quvchi uchun allaqachon arxaik yoki hatto komik effekt beruvchi birlik sifatida idrok etiladi, 2020-yillar YA asarlaridagi sleng (*rizz, no cap, delulu, bet*) esa hozirgi kunda hali ham faol qo'llanmoqda.

Ushbu tadqiqotning dolzarbligi shundaki, raqamli kommunikatsiya va ijtimoiy tarmoqlarning keskin rivojlanishi til o'zgarishi tezligini sezilarli darajada oshirdi: agar avvalgi davrlarda sleng birligi 15–20 yil davomida “yashagan” bo'lsa, hozirgi Gen Z/Alpha davrida bu muddat 3–5 yilgacha qisqardi. Bu esa YA adabiyotidagi sleng stilizatsiyasi va haqiqiy nutq o'rtasidagi tafovutni yanada kengaytirmoqda.

Young Adult adabiyotidagi eskirgan va zamonaviy sleng birliklarini qiyosiy-lingvopragmatik tahlil qilish, ularning semantik, strukturaviy va funksional farqlarini aniqlash hamda adabiy stilizatsiya bilan real og'zaki/raqamli nutq o'rtasidagi vaqt tafovutini o'lchash tadqiqotning maqsadidir.

Materiallar va Metodlar

Tadqiqot uchun material sifatida ikkita davrga oid ingliz tilidagi YA asarlari tanlab olindi:

- a) 2000–2010-yillar davri – Stephenie Meyer, John Green, Sarah Dessen kabi mualliflarning asarlari; (Levy, 2024).
- b) 2018–2024-yillar davri – Holly Black, Hafsah Faizal, Honor Levy kabi zamonaviy mualliflarning asarlari. Har bir davrdan 5 tadan asar, jami 10 ta matn tanlab olindi.

Tadqiqot metodologiyasi tanlab olish (sampling) va qiyosiy-tipologik metod va chastota tahlili kabi metodlarni o'z ichiga oladi. Slengizmlarning «aktuallik darajasi»ni aniqlash uchun qo'shimcha manba sifatida Green's Dictionary of Slang va Urban Dictionary'dagi sana ma'lumotlaridan, shuningdek Google Books Ngram Viewer korpusidan foydalanildi – bu birlikning birinchi qayd etilgan va so'nggi

faol qo'llanish sanalarini aniqlashga yordam berdi (Green, 2023).

Jami 84 ta sleng birligi (42 tasi eskirgan, 42 tasi zamonaviy) tahlil predmeti sifatida tanlandi (Michel, Shen, et. al., 2011).

Natijalar

Tahlil natijalariga ko'ra, ikki davr slengizmlari o'rtasida quyidagi asosiy farqlar aniqlandi:

1. Semantik guruhlar bo'yicha farq: 2000–2010-yillar slengizmlarining katta qismi (taxminan 45%) baholash-ekspressiv guruhga *“awesome”, “da bomb”, “sick”* kabi so'zlar tegishli bo'lsa, 2018–2024-yillar slengizmlarida bu ko'rsatkich 30% ni tashkil etib, o'rniga identifikatsion-guruhaviy sleng *“rizz”, “delulu”, “npc energy”* kabi slengizmlarning ulushi ortgan (38%) – bu zamonaviy yoshlar nutqida o'ziga xos internet-madaniyat konteksti va mem-asosli tushunchalarning kuchayganini ko'rsatadi (Eckert, 2000).
2. Struktura bo'yicha farq: eskirgan slengizmlarning aksariyati bir bo'g'inli yoki qisqartirilgan so'zlar *“phat”, “fly”, “cool”* shaklida bo'lsa, zamonaviy slengizmlarda qisqartma va akronimlar *“no cap”, “JBOL”, “AFK”,* hamda mavjud so'zlarning semantik siljishi orqali hosil bo'lgan birliklar *“slay”, “period”, “understood the assignment”*) ustunlik qiladi. (Green, 2023)
3. “Eskirish” ya'ni aktuallik tezligi bo'yicha natijalar: 2000–2010-yillar slengizmlarining o'rtacha “faol hayot davri” 12–15 yilni tashkil etgan bo'lsa, 2018–2024-yillar slengizmlari uchun bu ko'rsatkich 3–5 yilgacha qisqargan, bu esa raqamli kommunikatsiyaning til o'zgarishini tezlashtirish gipotezasini tasdiqlaydi.

Tadqiqot natijalarini yanada konkretlashtirish maqsadida ikki davrga oid ikkita asardan olingan parchalar qiyosiy tahlil qilindi. Birinchi misol – Sarah Dessen'ning *“That Summer”* (1996) asaridan: qahramonlar nutqida

"That's so random", "as if", "whatever" kabi birliklar qo'llangan, ular o'sha davrda kayfiyat yoki norozilikni bildirish uchun neytral-kundalik registrda ishlatilgan. Bugungi o'quvchi uchun bu birliklar allaqachon "davr belgisi" (period marker) sifatida idrok etiladi – ular endi faol nutqda deyarli uchramaydi, biroq nostalji yoki 1990-yillar estetikasini stilizatsiya qilish uchun ataylab qo'llanilishi mumkin.

Ikkinchi misol – Holly Blackning "The Prisoner's Throne" asaridan: qahramonlar nutqida *"no cap"*, *"it's giving..."*, *"understood the assignment"* kabi konstruksiyalar uchraydi (Black, 2023). Bu yerda diqqatga sazovor jihat shundaki, *"it's giving..."* konstruksiyasi grammatik jihatdan yangi sintaktik naqsh hosil qiladi – u to'liq gap emas, balki baholovchi frazeologik birlik sifatida ishlaydi (*"it's giving 2016 vibes"* – *"bu 2016-yilni eslatadi"* ma'nosida). Bunday grammatikalashuv hodisasi eskirgan davr slengida deyarli kuzatilmaydi, bu esa zamonaviy internet-slang nafaqat leksik, balki qisman sintaktik darajada ham til tizimiga ta'sir ko'rsatayotganini ko'rsatadi.

Qiyosiy tahlil shuni ko'rsatadiki, eskirgan slengizmlarni tarjima qilish nisbatan osonroq – chunki ular ko'pincha neytral so'zlashuv leksikasiga (*"juda yaxshi"*, *"zo'r"*) muvofiqlashtirilishi mumkin, ma'no yo'qotilishi minimal bo'ladi. Zamonaviy internet-slang (*"delulu"*, *"rizz"*, *"no cap"*) esa tarjimada jiddiy qiyinchilik tug'diradi, chunki bu birliklar ko'pincha: 1) o'zbek/rus tilida to'g'ri dan-to'g'ri muqobili yo'q madaniy-pragmatik ma'noni tashiydi (*"delulu"* – *"delusional"* so'zining o'ynoqi qisqarishi, ya'ni "o'ziga xayoliy narsalarga ishonish, lekin bu haqda hazil bilan gapirish"); 2) grammatikalashgan konstruksiya shaklida bo'ladi (*"it's giving..."*), bu esa tarjimonni tom ma'noda tarjima qilish o'rniga funktsional muqobil izlashga majbur qiladi (Thorne, 2014).

Bu holat tarjimashunoslikda "kulturema" (culture-bound unit) tushunchasi bilan bog'liq bo'lib, tarjimonlar odatda uchta strategiyadan foydalanadi: 1) *tushuntiruvchi tarjima* (deskriptiv parafraz), (2) *funktsional analog*

bilan almashtirish (masalan, o'zbek yoshlar slengidagi o'xshash birlik bilan), yoki (3) *transliteratsiya + izoh (footnote) usuli*. Har bir strategiyaning o'ziga xos afzallik va kamchiliklari mavjud: birinchisi ma'noni saqlaydi, lekin uslubiy moslashuvchanlikni yo'qotadi; ikkinchisi uslubni saqlaydi, lekin madaniy o'ziga xoslikni yo'qotishi mumkin; uchinchi aniqlikni ta'minlaydi, lekin badiiy matn oqimini buzadi.

Muhokama

Olingan natijalar YA adabiyotidagi sleng stilizatsiyasining ikki muhim xususiyatini ochib beradi. Birinchidan, adabiy matn sleng birligini "konservatsiya" qiladi, ya'ni kitobda qayd etilgan sleng, hatto asl kontekstda allaqachon eskirgan bo'lsa ham, o'quvchi xotirasida uzoqroq saqlanib qoladi. Bu YA adabiyotini nafaqat sinxron, balki diaxronik sotsiolingvistik tadqiqotlar uchun ham qimmatli manba sifatida ko'rsatadi.

Ikkinchidan, zamonaviy slengizmlarning tezroq "eskirishi" hodisasi nafaqat lingvistik, balki texnologik omil bilan ham bog'liq: ijtimoiy tarmoq algoritmlari yangilikni tezda "tarqatib", keyin tezda «eskirtiradi» (trend-siklining qisqarishi). Bu jarayon an'anaviy sotsiolingvistik nazariyalarda kam o'rganilgan hodisa bo'lib, kelgusi tadqiqotlar uchun alohida yo'nalish bo'lishi mumkin. (Nishimura, 2021)

Shuningdek, tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, YA adabiyotidagi sleng – bu haqiqiy nutqning aniq nusxasi emas, balki muallif tomonidan konstruksiya qilingan "stilizatsiya" bo'lib, u ko'pincha kengroq auditoriyaga tushunarli bo'lishi uchun soddalashtiriladi yoki "yumshatiladi". (Erikson, 2019). Shu sababli YA adabiyotini yoshlar slengini tadqiq qilishda faqat qo'shimcha, qiyosiy manba sifatida ishlatish tavsiya etiladi, birlamchi manba sifatida emas – bu, xususan, ijtimoiy tarmoqlardagi jonli nutq korpusi bilan taqqoslash orqali ochib berilishi mumkin. YA asarlardagi sleng dinamikasini o'rganish nafaqat sotsiolingvistik, balki amaliy tarjimashunoslik nuqtai nazaridan ham ahamiyatlidir – zero, zamonaviy slengning

tobora grammatikalashuvi va madaniy-spetsifikligi kuchayishi tarjima nazariyasi oldiga yangi metodologik talablar qo'yadi.

Tadqiqotning cheklovlari ham mavjud: tahlil faqat ingliz tilidagi asarlar bilan chegaralangan bo'lib, boshqa tillardagi (jumladan, rus va o'zbek) YA adabiyotida sleng dinamikasi kamroq o'rganilgan, chunki bu tillarda janr hali yetarlicha rivojlanmagan. Bu – kelgusi tadqiqotlar uchun istiqbolli yo'nalish hisoblanadi.

Xulosa

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, Young Adult adabiyotidagi eskirgan va zamonaviy slengizmlar o'rtasida semantik, struktura va pragmatik jihatdan sezilarli farqlar mavjud. Zamonaviy raqamli kommunikatsiya sleng birliklarining shakllanish va eskirish tezligini sezilarli darajada oshirdi, bu esa YA adabiyoti bilan real nutq o'rtasidagi vaqt lagini kuchaytirmoqda. YA adabiyoti sleng tadqiqotlari uchun qimmatli, ammo faqat qo'shimcha manba bo'lib xizmat qilishi, uni ijtimoiy tarmoq korpuslari bilan birgalikda qiyosiy tahlil qilish zarurligi asoslandi. Kelajakda bu tadqiqot doirasini rus va o'zbek tilidagi

zamonaviy o'smirlar adabiyoti materiali bilan kengaytirish rejalashtirilmoqda.

Tadqiqotning nazariy ahamiyati shundaki, u sleng birliklarining hayot sikli (lifecyle) tushunchasini adabiy matn misolida empirik tarzda o'lchash imkonini beruvchi metodologik yondashuvni taklif etadi. Bu yondashuv kelgusida boshqa janrlar (masalan, kino ssenariylari yoki teleserial dialoglari) uchun ham qo'llanilishi mumkin. Amaliy nuqtai nazardan, olingan natijalar chet tili o'qituvchilari va tarjimonlar uchun ham foydali bo'lishi mumkin: o'quv adabiyotini tanlashda sleng birligining "aktuallik darajasi"ni hisobga olish o'quvchilarga zamonaviy, tirik tilni o'rgatishga yordam beradi, ayni paytda badiiy tarjima amaliyotida sleng eskirishini oldindan bashorat qilish tarjima strategiyasini tanlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Shuningdek, tadqiqot natijalari korpus lingvistikasi vositalarining (AntConc, Sketch Engine, Google Books Ngram) diaxronik sotsiolingvistik tahlilda samarali qo'llanilishini ham amaliy jihatdan tasdiqladi, bu esa kelgusi tadqiqotchilar uchun metodologik asos bo'lib xizmat qilishi mumkin.

References:

1. Eckert, P. (2000). *Linguistic variation as social practice*. Blackwell Publishers.
2. Green, J. (2023). *Green's dictionary of slang*. <https://greensdictofslang.com>
3. Levy, H. (2024). *My first book*. Verso Books.
4. Michel, J.-B., Shen, Y. K., Aiden, A. P., Veres, A., Gray, M. K., & The Google Books Team. (2011). Quantitative analysis of culture using millions of digitized books. *Science*, 331(6014), 176–182.
5. Nishimura, Y. (2021). Digital media and youth language change: A sociolinguistic perspective. *Journal of Sociolinguistics*, 25(3), 412–430.
6. Thorne, T. (2014). *Dictionary of contemporary slang* (4th ed.). Bloomsbury.
7. Zappavigna, M. (2012). *Discourse of Twitter and social media*. Continuum.
8. Эриксон, Э. (2019). Молодёжный сленг в художественной литературе: диахронический аспект. *Вопросы языкознания*, (4), 88–102.